

Η ακροδεξιά intra portas. Η Αριστερά;

Της **Δανάης Κολτσιδά**

Η Δανάη Κολτσιδά είναι μέλος της ΠΓ του ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ, επικεφαλής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, διευθύντρια του Ινστιτούτου Νίκος Πουλιαντζάς

Η συζήτηση για την άνοδο της ακροδεξιάς γίνεται εδώ και πάνω από είκοσι χρόνια: από τότε που ο Γεργκ Χάιντερ στην Αυστρία και ο Ζαν-Μαρί Λεπέν στη Γαλλία σημείωσαν τις εκλογικές επιτυχίες τους. Σήμερα δεν υπάρχει σχεδόν καμία ευρωπαϊκή χώρα –της Σκανδιναβίας και του Νότου που θεωρούνταν εξαιρέσεις περιλαμβανομένων– όπου η ακροδεξιά να μην έχει τουλάχιστον υπολογίσιμη εκλογική παρουσία.

Τι είναι αυτό που κάνει σήμερα τη διαφορά και δικαιολογεί τον τίτλο αυτού του άρθρου; Το πρώτο στοιχείο είναι ότι πια η ακροδεξιά όχι απλώς βρίσκεται στην κυβέρνηση (αυτό έχει ξανασυμβεί), αλλά αφενός είναι ο ισχυρότερος εκλογικά παίκτης με τον οποίο η υπόλοιπη Δεξιά σπεύδει να συνεργαστεί, αφετέρου αυτό δεν συμβαίνει σε κάποιες ασταθείς δημοκρατίες της ανατολικής Ευρώπης, αλλά σε δύο εμπεδωμένες μεγάλες δυτικές δημοκρατίες όπως η Σουηδία και η Ιταλία.

Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι βρισκόμαστε ενώπιον μιας γενικότερης στροφής της «παράδοσιακής» (κεντρο)Δεξιάς και συνολικά των ευρωπαϊκών κοινωνιών προς τον αυταρχισμό. Ας μην ξεχνάμε ότι ο Τραμπ αναδείχθηκε μέσα από το Ρεπουμπλικάνικο Κόμμα, ενώ το Φίντες του Βίκτορ Ορμπάν ήταν μέχρι πρότινος μέλος του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος.

Αυτή η στροφή δεν αφορά μόνο τις «ακραίες» περιπτώσεις. Συντελείται αθόρυβα αλλά αισθητά παντού: στην Ισπανία η υπερσυντηρητική κυβερνήτρια της Μαδρίτης, η «Ισπανίδα Τραμπ», είναι στέλεχος του Λαϊκού Κόμματος και όχι του Vox, ενώ στη Γαλλία η καταστολή και η νομοθετική περιστολή δικαιωμάτων προωθούνται από τον –κεντρώο– Μακρόν και όχι από τη Λεπέν. Οσο για την Ελλάδα; Από τους «μακεδονομάχους» και την Πανεπιστημιακή αστυνομία μέχρι τις απειλές στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης του γυναικείου σώματος, τις θεωρίες περί εσωτερικού εχθρού και βέβαια τις παρακολουθήσεις και την κατακράδα της ελευθεροτυπίας, η χώρα μοιάζει όλο και περισσότερο σε αυταρχικά καθεστώτα.

Κάποιοι –καλόπιστα ή (συνηθέστερα) μη– ελπίζουν στη «θεσμική εξημέρωση» της ακροδεξιάς. Η τριβή με τους θεσμούς και την καθημερινή πολιτική θα κάνει, λένε, την ακροδεξιά λιγότερο ριζοσπαστική. Ουδέν

ψευδέστερο, όπως ξέρουμε από την ελληνική εμπειρία. Οι νεοναζί όχι μόνο δεν «εξημερώθηκαν», αλλά χρησιμοποίησαν ποικιλοτρόπως την παρουσία τους στους θεσμούς για να ενισχύσουν την εγκληματική τους δράση.

Αν λοιπόν κάποιος μπορεί να σταματήσει την ακροδεξιά, αυτός δεν είναι παρά η Αριστερά με την ευρύτατη δυνατή έννοια του όρου. Με τρεις αλληλένδετους τρόπους.

Πρώτον, ανασυνθέτοντας σε έναν σύγχρονο πολιτικό και προγραμματικό λόγο την υπεράσπιση των λαϊκών στρωμάτων και των αναγκών τους, ειδικά σε συνθήκες πρωτόγνωρης κρίσης, με τον λόγο περί δικαιωμάτων και τους αγώνες για μια ανοιχτή κοινωνία. Οπως η λαϊκότητα της Αριστεράς δεν έχει καμία σχέση με τον ακροδεξιό λαϊκισμό, έτσι και ο φιλελευθερισμός της δεν έχει καμία σχέση με έναν ελιτίστικο κοσμοπολιτισμό.

Δεύτερον, με την παρουσία της στο κοινωνικό πεδίο. Σε κάθε γειτονιά και κοινωνικό χώρο, φροντίζοντας να μην αφεθεί κανένας στο περιθώριο, αφού ως γνωστόν εκεί που αποτυγχάνει η αλληλεγγύη φυτρώνει το μίσος για τον άλλο. Αλλά και σε κάθε κίνημα που υπερασπίζεται ελευθερίες και δικαιώματα και αμφισβητεί το νέο ασφυκτικό πλαίσιο.

Τρίτον –ίσως το πιο κρίσιμο στοιχείο, όπως αποδείχτηκε στην Ιταλία αλλά και πριν από λίγους μήνες στη Γαλλία–, επιτυγχάνοντας την ενότητα. Χωρίς να παραγνωρίζει κανείς τις διαφορές μεταξύ των διαφορετικών παραδόσεων εντός του προοδευτικού χώρου, θα έπρεπε να αναζητούνται περισσότερο τα πεδία σύγκλισης.

Αλλωστε, αν κάτι απέδειξαν οι προηγούμενες μέρες και το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Αριστερών, Προοδευτικών και Πράσινων Δυνάμεων στην Αθήνα, είναι ότι υπάρχει πολύς χώρος για συγκλίσεις αλλά και κοινές πρωτοβουλίες σε μια σειρά μεγάλες προκλήσεις της εποχής: από την ειρήνη και την ασφάλεια μέχρι τον κοινωνικό και οικολογικό μετασχηματισμό των οικονομιών μας και την αλληλεγγύη, τους φεμινιστικούς και συνδικαλιστικούς αγώνες ή τις διεκδικήσεις της νεολαίας και των ανθρώπων του πολιτισμού. Το μεγάλο στοιχείο της επόμενης περιόδου είναι αυτή η τάση να γίνει πιο συγκεκριμένη, να αποκτήσει σάρκα και οστά. Τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε κάθε χώρα ξεχωριστά.

Η νεοαποικιοκρατία στο κόμμα των Τόρηδων

Του **Ηλία Γεωργαντά**

Ο Ηλίας Γεωργαντάς είναι αναπληρωτής καθηγητής στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης

Ορα να μάθουμε να προφέρουμε πιο ανοίκεια ονόματα. Εύκολο να θυμάσαι τα ονόματα του Ντέιβιντ Κάμερον, του Μπόρις Τζόνσον ή της Τερέζα Μέι. Πιο δύσκολο να θυμάσαι το όνομα του Ρίσι Σούνακ, του Σάτζιντ Τζάβιντ, του Κουάσι Κουαρτένγκ ή της Πρίτι Πατέλ. Οσοδήποτε είναι απαραίτητο να προσαρμοστούμε. Η πολιτική σκηνή της Βρετανίας μετά το Brexit έχει αλλάξει ριζικά.

Ο Κουάσι Κουαρτένγκ είναι το μοιραίο πρόσωπο για τη Λιζ Τρας. Οι γονείς του είναι από την Γκάνα και φοίτησαν σε αγγλικά πανεπιστήμια τη δεκαετία του '60. Η μητέρα του είναι δικηγόρος και ο πατέρας του οικονομολόγος. Πήγε σχολείο στο Ιτον, σπούδασε στο Κέιμπριτζ, εργάστηκε για την JPMorgan και άλλα hedge funds. Ο Κουαρτένγκ, εκτός από υποστηρικτής του Brexit, ήταν εκείνος που ανείρεσε τον προϋπολογισμό του προκατόχου του στο υπουργείο Οικονομικών, του ινδικής καταγωγής Ρίσι Σούνακ. Ο Κουαρτένγκ κατήργησε την αύξηση του εταιρικού φόρου από 19% σε 25% καθώς και την υψηλή φορολογική κλίμακα του 45%, μοιράζοντας στους πλούσιους φοροελαφρύνσεις 70 δισεκατομμυρίων λιρών που θα πλήρωνε ο δημόσιος δανεισμός. Η συνέχεια είναι γνωστή: απότομη πτώση της ισοτιμίας της στερλίνας, αύξηση του κόστους του δημόσιου δανεισμού, φόβοι για άνοδο των επιτοκίων και κρίση στην αγορά των στεγαστικών δανείων. Σε λίγα εικοσιτετράωρα η Τρας ζητά την παραίτησή του, ενώ στη συνέχεια εξαναγκάζεται σε παραίτηση και η ίδια.

Ο Κουαρτένγκ μαζί με την Τρας, την Πατέλ και άλλους δύο έγραψαν το 2012 ένα βιβλίο με τον βαρύγδουπο τίτλο «Britannia unchained». Μόλις είχαν μπει δυναμικά στον πολιτικό στίβο και ήταν δύσκολο να συγκρατήσουν τις φιλοδοξίες τους. Οι τέσσερις από τους πέντε συγγραφείς έγιναν υπουργοί του Μπόρις Τζόνσον. Το βιβλίο τους είναι μια αναβίωση των πιο σκληρών εκδοκών του θατσερισμού. Συνδυάζει με χαρακτηριστικά ιδεολογικά τρόπο δύο προσφιλή μοτίβα: τον κοινωνικό δαρβινισμό και την κοινωνιοπάθεια. Για τα προβλήματα της Βρετανίας φταίνε οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η φυγοπονία των Βρετανών εργαζομένων.

Ο ινδικής καταγωγής Ρίσι Σού-

νακ στρατεύτηκε στην πλευρά του Brexit. Ως υπουργός Οικονομικών διαδέχθηκε τον πακιστανικής καταγωγής Σάτζιντ Τζάβιντ. Οι παππούδες του Σούνακ ήταν από εκείνους τους Ινδούς που οι Βρετανοί χρησιμοποίησαν στη διοίκηση των αφρικανικών αποικιών στην Κένυα και την Τανζανία. Οι γονείς του, γιατρός ο πατέρας και φαρμακοποιός η μητέρα, μεγάλωσαν στην Αγγλία της δεκαετίας του '60. Ο Σούνακ πήγε σχολείο σε ιδιωτικό οικοτροφείο και σπούδασε στην Οξφόρδη και στο Στάνφορντ. Έκανε μια δεκαετή επαγγελματική καριέρα αρχικά στην Γκόλντμαν Ζακς και μετά σε άλλα hedge funds.

Όλοι οι παραπάνω, όπως η ινδικής καταγωγής Πρίτι Πατέλ, αναδείχθηκαν μέσα από τις ορμητικές αλλαγές που έφεραν το Brexit και την επικράτηση ιδεολογικά ακραίων και αλλοπρόσαλλων θέσεων, που περισσότερο έμοιαζαν με την ατζέντα Φάρατζ παρά με την κλασική συντηρητική ιδεολογία των Τόρηδων.

Στον καμβά των πολιτικών εξελίξεων εντός του Συντηρητικού Κόμματος ο φυλετικός παράγοντας γίνεται όλο και πιο ευδιάκριτος. Ο φυλετικός πλουραλισμός ουδόλως δυσκολεύτηκε να προσδεθεί στο άρμα του Brexit. Αποτελεί όμως ειρωνεία ότι σε μεγάλο βαθμό το δημοψήφισμα κρίθηκε πάνω στο ζήτημα του... μεταναστευτικού.

Η πολυπολιτισμικότητα και η επί ίσοις όροις πολιτική συμμετοχή των μεταναστών δεύτερης γενιάς είναι θετική εξέλιξη. Είναι όμως αποδεκτό ένα πολιτικό πρόγραμμα στο οποίο η υπέρβαση της φυλετικής καταγωγής συνδυάζεται με την όξυνση των ταξικών ανισοτήτων; Αυτό είναι το ερώτημα στο οποίο θα πρέπει να δώσει απάντηση το Κόμμα των Εργατικών.

Για τους Τόρηδες το κεντρικό πρόταγμα της θατσερικής ιδεολογίας, η αναγόρευση της εξατομικευσης σε απορροπώθητη αξία, φαίνεται πως παραμένει πανίσχυρο. Ακόμα κι αν αυτό συνεπάγεται τη μετατροπή των Τόρηδων σε καθαρόαιμο Tea Party με πρωταγωνιστές ανθρώπους με ανοίκεια ονόματα. Τέτοιους όμως ανθρώπους θα έπρεπε από καιρό να έχουν αναδείξει σε ηγετικές θέσεις οι Εργατικοί, αντιμαχόμενοι έτσι την αποικιοποίηση των ιδεών με την οικειοποίηση των φυσικών ταξικών συμμαχών.

Ο φυλετικός πλουραλισμός ουδόλως δυσκολεύτηκε να προσδεθεί στο άρμα του Brexit. Αποτελεί όμως ειρωνεία ότι σε μεγάλο βαθμό το δημοψήφισμα κρίθηκε πάνω στο ζήτημα του... μεταναστευτικού